

Átalakítják a turista-házat

Műszaki átalakítás miatt ideiglenesen bezárták a bányai turistaházat. A Bükk festői környezetében fekvő vendéglátó egység 90 szálláshellyel, valamint konyhával és étteremmel rendelkezik.

A műszaki átalakítás befejezéséig — remélhetőleg még januárban — ismét fogadja vendégeit.

Kályhamúzeum a kazamatában

A múzeumairól és emlékeiről nevezetes Győr sajátos új létesítményvel gazdagodik; a város várkazamatáinak egyik helyreállított folyosójában rendezik be Magyarország egyetlen kályhamúzeumát. Az érdekes vállalkozás előzménye az volt, hogy a győri Xantus János Múzeum kutatói felfigyeltek rá: a megye területén a régi házakban, kúriákban és barokk kastélyokban sok díszes cserépkályha, közöttük nem egy művészeti értékű rokokó és copf stílusú, kívülről fűthető porcelánkályha található. A szervezett gyűjtés eredményeként több mint 70 kályhaműszámlát és különleges díszítésű cserépkályhát gyűjtöttek össze. Ezekből néhányat ideiglenes kiállításon a múzeum pincéjében be is mutattak. A díszes fűtőalkalmatosságok között Mágner János győri kályhás mester almazöld és hófehér kályhái a legértékesebbek, közülük nem egy az 1770-es évekből származik. A gazdag díszítésű rokokó kályhák magukon viselik a kor aprólékos díszítési stílusát — s készítői ezekkel a díszítésekkel növelték meg a kályha fűtőfelületét 2-3-szorosára.

A múzeum, amelyben 50-60 különféle kályha és kandalló kap helyet, egy eredeti kályhásműhelyt is bemutat majd, emléket állítva egy kiveszőben levő, de hajdan nélkülözhetetlen iparágának.

Magán-kereskedők

A vásárlónak a portéka kell. Neki a lényeg, hogy az óhajtott árut megvehesse, legyen, amire éppen szüksége van. S ha van — elérhető közelségben — elég szatyorbavaló, nem zúgolódik, nem zsörtölődik az árúellátás gyengesége miatt. Jóllehet, esetleges zord hangulatért nem is az a felelős, hanem a rosszul szervezett üzlethálózat.

A politikai gazdaságtan tanításai szerint átmeneti korszakunkban is szükség van a magánsektorra. A legújabb jogszabályok is hangsúlyozzák, hogy mindazokon a területeken, ahol az állami és a szövetkezeti kereskedelmi hálózat még nem kielégítő, nélkülözhetetlen a magánkereskedők segítsége. Elnézést az erős, túlzó hasonlatért; foltozó mesterek ők, akik az állami, szövetkezeti kereskedelem szépséghibáit takarogatják nagy ügybuzgalommal. Látnunk kell: ennek a munkának haszonélvezője elsősorban a lakosság, s csak azután a kereskedő. A túl magas jövedelemcsökkentés miatti aggodalom legtöbbször indokolatlan. A pénz mögött reggeltől estig tartó munka, a beszerzés nehézségeivel való küzdelem húzódik meg. Ugyanakkor 1972 óta adóközzé vált a magánkereskedők. Többségük általános jövedelemadókat fizet, és néhány szakma képviselője számára kötelező a forgalmi adó is. Szegeden 1977-ben 137 kereskedő több mint kétféle háromszáz ezer forint jövedelemadót fizetett. Ugyanakkor — elsősorban a kisebb jövedelműek — adóátalányt fizetnek, míg mások jövedelemadó előleget. Hetvenhatan — többnyire idős korukra tekintettel — jövedelemadómentességet élveznek.

Hogyan képesek betölteni hiánypótló szerepüket Szegeden a kiskereskedők? A városban jelenleg húsz szakmában 213 magánkereskedő dolgozik, családtagként 132-en, alkalmazottként 38-an segítik munkájukat. A kiskereskedők fele elsőrendű lakossági szükségletet elégít ki. Elég támogatás ez a városnak, vagy sem? Különösen a lakótelepeken elkelne jó néhány kisebb üzlet is. Annyi bizonyos, hogy lenne még lehetőség további fejlesztésre, ami a szakembereket illeti, ám az üzlethelyiségek hiánya csaknem áthághatatlannak akadályt jelent. A város külső területein ABC-áruház alig van, az aprócska üzlet is kevesebb a kelleténél. Élelmiszerbolt, zöldség-gyümölcs árusokra lenne szükség, vállalkozó is akadna, ha tető alá kerülhetne. Van ugyan jelenleg is érvényes belkereskedelmi rendelet, amely lehetővé teszi, hogy a gazdaságtalan állami és szövetkezeti üzletek helyiségeit magánkereskedőknek adják át. Szegeden azonban erre még nem volt példa.

Nem éppen zökkenőmentes az árubeszerzés sem. Egy-egy nagykereskedelmi vállalatnál nemegyszer kapja kézre a választékot a kiskereskedő: „ebből az áruból ma szék nem kaphat”. És amikor zokon veszi a boltos, igaz van, hiszen nem saját használatára kéri a portékát, hanem vevőkre nézve.

A kereskedelem akkor teljesíti hivatását, ha a lakosságot szolgálja. Függetlenül attól, állami, szövetkezeti, vagy magántulajdonban levő üzletről van szó, feladata, hogy minél több árut kínáljon vevőinek. Egymás segítése, támogatása nélkül aligha beszélhetünk egységes, mindenütt jó árúellátásról, kielégítő kereskedelmi munkáról.

Chikán Ágnes

Kiállítási prognózis

Elkészültek az 1978. évi kiállítási tervék. Mindinkább körvonalazódnak a szegedi kiállítóhelyiségek profiljai, s úgy tűnik, tervszerűbben, körültekintőbben készülnek az ez évi tárlatok rendezésére.

A szegedi tárlatok legcélrálisabb helye a Móra Ferenc Múzeum Képtára. Izgalmas és érdekes kiállításokkal nyílik az idei évad. Január végén 22. a Tömörkény gimnázium képző- és iparművészeti tagozatán végzett fiatal művész mutatja be alkotásait. E tárlat részint a szegedi intézményben folyó művészeti oktató-nevelő munka eredményeit hivatott bizonyítani, részint a mai hallgatók számára példaadó tette. Ugyancsak a Képtárban mutatkozik be a kortárs magyar grafika élmezőnyének egyik kiemelkedő tehetsége alkotója, Szabados Árpád grafikusművész, aki indító szülőföldjének tartja Petőfi-telepet. Kiállítást rendeznek a tavasz folyamán Kiss István szobrászművész alkotásaiból, bemutatják a Móra Ferenc Múzeum képzőművészeti törzsanyagának válogatását. Az idén a szegedi Képtár ad otthont a Dél-alföldi Tárlat anyagának. Az ősszel többek között bemutatkoznak a szabadkai képzőművészek, kiállítás nyílik Fejér Csaba festményeiből és a moszkvai Puskin Múzeum tulajdonában levő francia impresszionisták anyagából. Ismét lesz Téli Tárlat, a szegedi hivatásos és amatőr művészek seregszemléje.

A Közművelődési Palota kupolájában Ady-emlékkiállítás nyílik a szezon, februárban Szekeres Ferenc fiatal szegedi grafikus alkotásait rendeznek tárlatot. Az ünnepi könyvkiadás Csohány Kálmán könyvillusztrációi köszöntik, ősszel többek között Szentirmai Zoltán szobrait és Hemmert János festményei várják az érdeklődőket.

A kiállítási évad legfontosabb időszaka a Szegedi Ünnepi Hetek. Ekkor rendezik meg immár hagyományosan a múzeum Képtárában a Nyári Tárlatot, ugyanez időben, a kupolában Váró Márton fiatal szobrászművész alkotásai láthatók. Az ünnepi hetek idején a Bartók Béla Művelődési Központban Balázs Irén textilművész, Samu Géza szobrászművész alkotásaiból rendez kiállítást, az intézmény udvarában Samu Katalin szobrait láthatják az érdeklődők, s ismét megrendezik a fotósza-

lon tárlatát. A November 7. Művelődési Központ az ünnepi hetek idején Bartsay Jenő festőművész alkotásaitól tervez kiállítást. A Juhász Gyula Művelődési Központban a hagyományokhoz híven ifj. Fazekas Lajos fazekas népi iparművész, Kiss Roóz Ilona keramikumművész tárlatát rendezik meg.

A Bartók Béla Művelődési Központ elsősorban grafikai kiállítások rendezésére vállalkozik. Ez évben Somogyi Győző, Würtz Ádám alkotásait és a Bartók Grafikai Stúdió tagjainak munkáit állítja ki. A képzőművészeti világhét alkalmából a zebegényi művészteleppel kapcsolatos kiállításokat és előadásokat terveznek, többek között bemutatják Szőnyi István festményeit, és egy válogatást a tízéves zebegényi szabadiskola résztvevőinek legsikerültebb alkotásaiból. Tárlatot rendeznek Anna Margit és Berki Viola rajzaiból, festményeiből és Kiss Nagy András szobrászművész kiállításaitól. A gyermeknapra Rév Miklós fotóművész Gyerekek világa című összeállítását tervezik, s bemutatják Alapfy Attila Lovak című sorozatát. Májusban öt, alkalmilag társult textilművész Falikárpit az építészeti művészet című tárlatát mutatják be.

A November 7. Művelődési Központban január végén, hagyományteremtő szándékkal, immár másodszor rendezik meg az elmúlt évi mártélyi képzőművészeti tárlatát. Februárban Bak Imre festőművésznek, áprilisban Fodor József hőmezővászárhelyi festőművésznek, májusban Ágotha Margit vagy Gyulai Liviusz grafikusművészeknek tárlatát tervezik. Júliusban egy új, lakótelepek gyermekjátésteri kialakításához kapcsolódó kiállításoként Koós Iván bábervező munkáit mutatják be, s a sorozat zárásaként szeptemberben a Prizma 13 al-

kotócsoport jelentkezik ismételtelen. Az ősszel tárlatot szerveznek a csongrádi művésztelep fiatal alkotóinak munkáiból, s szeretnék folytatni Gyenes Kálmán és Horváth Dezso szociófotóinak tárlatát. A November 7. Művelődési Központban tartozó művelődési házakban is gazdag a kiállítási program. Többek között bemutatják Udvardi Erzsébet festményeit, Glink Károly fotóit és Révész Napsugár grafikáit. A petőfitelepi klubkönyvtárban kiállítást rendeznek Csaldidház-építés és -tervezés címmel, bemutatják a Vénusz '78 című lengyel fotókiállítást, és folytatják a Remekművek a Móra Ferenc Múzeum pincéjéből sorozatot, ezúttal a fegyvergyűtemény legszebb darabjait állítják ki.

A Juhász Gyula Művelődési Központ februárban Munkások között címmel kiállítást rendez, azon szegedi képzőművészek alkotásaiból, akiknek szocialista szerződésük van a város üzemével, vállalataival. A képzőművészeti világhét alkalmából Kalmár Márton szobrászművész és Orr Gizella festőművész közös kiállítását tervezik. Bemutatják munkáikat a népi díszítőművész, a játékos bábkészítő szakkör tagjai, ezúttal is megrendezik a KPVDSZ hagyományos kiállítását.

A Sajtóház Művészklubjában többek között bemutatják Vinkler László legújabb alkotásait, Szűcs Árpád festményeit. Kovács Margit új alkotásait, bemutatkoznak a megyében nemrég letelepült fiatal képzőművészek, Arany Sándor és Kéri László, kiállítás rendeznek Gaburek Károly és Wolmuth Frigyes békéscsabai művészek alkotásaiból. Bemutatják Révész Tamás, Somogyi Károlyné és Nagygyörgy Sándor fotóit, és a Szegedi Tervező Vállalat várostervezéssel kapcsolatos dokumentumtárlatát.

A nyugdíjakról

H. J. szegedi olvasónk már három éve, hogy közös háztartásban él egy özvegyasszonnyal, akinek jelenleg 790 forint özegei nyugdíja van. Szeretné tudni, hogy ha házasságot kötne, akkor felesége kaphatja-e továbbra is az özegei nyugdíját. A másik kérdése saját nyugdíjával kapcsolatos. 1967 óta nyugdíjas. Minden évben fűtőként rendszeresen dolgozott. Ismerőseitől úgy hallotta, ha a nyugdíjas (nyugdíj mellett) három évi munkát tud igazolni, úgy kérheti a nyugdíjának kiegészítését. Kérdés: nyugdíjának átszerelésére van-e lehetőség 36 havi keresete alapján?

A társadalombiztosítási törvény rendelkezései szerint, ha az özvegy az újabb házasság megkötésekor az állandó özegei nyugdíjra jogosító korhatárt (55 évet) már betöltötte, özegei nyugdíját — a házasságkötés ellenére — továbbra is megkapja. Tehát ha olvasónk házasságot kötne, akkor felesége részére az özegei nyugdíjat tovább fogják folyósítani.

Másik kérdésére a választ a társadalombiztosítási törvény 46. paragrafusa adja meg. E szerint a nyugdíj

megállapítása után szerzett szolgálati idő figyelembevételével a nyugdíjas kérelmére módosítani lehet. Ez esetben a szolgálati időnek azt a tartalmát azonban, amely alatt a nyugdíjat korlátozás nélkül folyósították, nem lehet figyelembe venni.

A rendelkezés szerint az özegei nyugdíj összegét kérelemre újból meg kell állapítani, ha az igénylőnek a nyugdíj megállapítása után szerzett szolgálati ideje alatt legalább harminchat havi keresete van. Az újból megállapításnál a korábbi nyugdíjazáskor már figyelembe vett és az ezt követően szerzett szolgálati időt, valamint az utolsó harminchat havi keresetét kell alapul venni. Olvasónk esetében újabb szolgálati idő nem lehet szó, mert a nyugdíj folyósítása mellett az engedélyezett foglalkoztatási kereten belül végzett munkát. Ez esetben csak a nyugdíj összegének újbóli megállapításáról lehet szó harminchat havi kereset alapján. Ebben az esetben össze kell hasonlítani, hogy mennyi volt a nyugdíjazáskor a nyugdíj alapjául szolgáló átlagos havi kereset és az újabb, a nyugdíjazást követő munkaviszonya alapján fi-

gyelemben vehető harminchat havi átlagkereset. Ha a két átlagkereset között lényeges eltérés nincs, akkor az átszerelésre nem kerülhet sor. Átszerelésre csak akkor van lehetőség, ha a nyugdíjalapját képező átlagkereset és az újabb harminchat havi átlagkereset között lényeges eltérés van.

Dr. V. M.

Bolgár — szovjet könyvcseré

A Szovjetunió és Bulgária közötti kulturális kapcsolatoknak régi hagyományai vannak, s ezek az elmúlt 30 évben tovább mélyültek, erősödtek. Különösen élénk a képzőművészeti és irodalmi alkotások cseréje. A szovjet Mezőudvarok Knyiga és a bolgár HEMUS az idén 12 millió levélért cserél könyveket. Az elmúlt 30 évben bolgár szerzők 2500 alkotását 41 millió példányban adták ki a Szovjetunióban, 34 nemzeti nyelvre lefordítva. Az

előző évben 334 orosz, illetve szovjet irodalmi alkotás jelent meg műfordításban Bulgáriában, öt és fél millió példányban.

A két ország közötti kulturális kapcsolatait erősíti a művészeti együttműködés, színházak, zenetársulatok vendégjátéka is. A Nagy Színház, a Taganka, a Kijevi Opera- és Balett Társulat, az Obrazcov Bábszínház, szimfonikus zenekarok stb. mindig szívesen látott vendégek Bulgáriában. (APN)

Palóc blúz — üzemi módra

A Hevesi Háziipari Szövetkezet szöv. és hímzőasszonyai több mint negyedszázada, szövetkezetbe tömörülve végzik hagyományos, művészi munkájukat.

Az átnyí parasztmintákkal és palóc motívumokkal díszített szádák, szöttesek, blúzok, női ruhák távoli országokban is kelendők. A szövetkezet egy év alatt húszmillió forintot fölülmúló exportmunkát végzett. 1980-ig — jobb munkaszervezéssel, s jelentősebb beruházás nélkül — harmincmillió forint fölé akarják emelni exportbevételüket. A munka jobb megszervezésében nemcsak saját tapasztalataikra, elképzeléseikre támaszkodnak, hanem munka- és üzemszervező szakemberek az OKISZ Labor munkatársainak segítségét is igénybe veszik. A feladatot megoldása a sok tapasztalattal rendelkező szakembereknek is sok fejlődést okozott. miután — háziipari lévén szó — itt különleges értéket képvisel a kézimunka. A szervezett termelés azonban folyamatoságot, szakszerű gyártást kíván. Hosszú helyesítési vizsgálatok után megállapították, a hagyományos megsejtése nélkül,

csak a ruhák megvarrásánál lehet erről szó. A célok meghatározása után sor került a megvalósításra.

A ruhavarrók munkájának minden egyes fázisát apró részre bontották, majd a feladatokat, a végzés sorrendjében egymáshoz kapcsolták, csoportosították. Ekkor következett a munka szervezettebbé tétele. Eddig, minden munkadarabot egy varrónő készített el a végéig. Ezentúl mindenki csak egy munkafázist végez. Más készíti az oldalvarrásokat, más a gallér bevarrását, a ruha ujját, övét. Így az egyes feladatok elvégzői nagyobb gyakorlatra tesznek szert, megtanulnak olyan munkafogásokat, amelyek könnyebbé és gyorsabbá teszik a munkát. Az egyhangúság elkerülésére ezért az egyes munkafolyamatok elvégzését cseréltetik.

A néhány hónapos tapasztalatok azt bizonyították, hogy a szervezettebb termelés nemcsak gyorsabb, könnyebb, hanem több kereseti lehetőséget is nyújt a dolgozóknak. És a szövetkezet is biztonságosabban tehet eleget a növekvő követelményeknek.